

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Факультет спеціальної освіти, психології і соціальної роботи
Кафедра логопедії і спеціальних методик

ЗАТВЕРДЖЕНО
на засіданні кафедри
логопедії і спеціальних методик
протокол № 1 від 27 серпня 2021 р.
Завідувач кафедри
Олексій ГАВРИЛОВ

ЛОГОМАСАЖ

ДВС – 02 (вказується шифр дисципліни за ОПП)

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО КУРС

Викладач (викладачі)	Гаврилова Наталія Степанівна
Контактний телефон	0632452082
E-mail	kaflogoped@ukr.net , kaflogoped@kpnpu.edu.ua
Профайл викладача	https://logo.kpnpu.edu.ua/sklad-kafedry/havrylova-nataliia-stepanivna/
Назва освітньої програми	Спеціальна освіта (Логопедія).
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Галузь знань	01 Освіта / Педагогіка
Спеціальність	016 Спеціальна освіта
Статус дисципліни	Дисципліна вибіркова – вільного вибору студента.
Сторінка курсу в MOODLE	https://moodle.kpnpu.edu.ua/course/view.php?id=8100

ПРЕРЕКВІЗИТИ І КОРЕКВІЗИТИ КУРСУ

Міждисциплінарні зв'язки	“Анатомія, фізіологія, патологія дітей з основами генетики” , “Основи невро- та психопатології” , “Логопедія”: модулі: “Науково-теоретичний базис логопедії”, “Порушення фонетичного боку мовлення”, “Постановка звуків мовлення”.
Мова викладання	українська
Обсяг дисципліни	

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік навчання	2022-2023	2022-2023
Семестр вивчення	3	3
Кількість кредитів ЄКТС	4	4
Загальний обсяг годин	120 год.	120 год.
Кількість годин навчальних занять	40 год.	16 год.
Лекційні заняття	20 год.	8 год.
Практичні заняття	20 год.	8 год.
Семінарські заняття	-	-
Лабораторні заняття	-	-
Самостійна та індивідуальна робота	80 год.	104 год.
Форма підсумкового контролю	екзамен	екзамен
Анотація курсу.	Програма вибіркової навчальної дисципліни “Логомасаж” складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки <u>бакалавра “Спеціальна освіта (Логопедія)”</u> . <u>Предметом</u> вивчення навчальної дисципліни є: <u>методика проведення логопедичного масажу та принципи організації такого виду допомоги для дітей з порушеннями мовлення</u> . Програма навчальної дисципліни складається з двох змістових модулів: 1) Науково-теоретичний базис логомасажу. 2) Діагностика порушень артикуляційної моторики у дітей та дорослих та методика проведення логомасажу.	
Консультації з навчальної дисципліни	Онлайн-консультації або очні консультації (згідно графіка)	
Мета і завдання курсу	Мета: сформувати у здобувачів вищої освіти уміння корегувати порушення артикуляційної моторики шляхом використання логопедичного масажу. Завдання: 1) сформувати знання про будову та функціонування м’язово-неврологічного комплексу мовленнєвого апарату; 2) вміння діагностувати порушення у розвитку артикуляційної моторики, які потребують корекції засобами логопедичного масажу; 3) вміння створювати умови та проводити логопедичний масаж в межах органів артикуляції.	
ФОРМАТ КУРСУ		
Форми та види проведення навчальних занять	лекційні заняття, практичні заняття, індивідуальні завдання, самостійна робота, що враховує виконання студентами індивідуальних завдань.	
Методи та форми контролю	<u>Методи контролю:</u> опитування на практичних заняттях, участь в дискусіях, результати аналізу відеоматеріалів, вирішення проблемних кейсів, тощо. <u>Форми контролю:</u> розробка презентацій, індивідуальних програм, індивідуальних або групових проектів.	
Необхідне технічне та програмне забезпечення, обладнання	Технічне комп’ютерне забезпечення для показу презентацій, відео матеріалів (Навчальних фільмів з результатами обстеження	

Індивідуальні завдання**Інтегральна компетентність (ІК)
Загальні компетентності (ЗК) Спеціальні (фахові) компетентності (СК)**

артикуляційної моторики та особливостями проведення логомасажу, презентації до лекцій).

Вивчення наукової літератури з предмету.

Розробка презентацій. Відео чи аудіо звіти за результатами виконання практичних завдань. Протоколи обстеження та їх аналіз. Розробки індивідуальних та фронтальних логопедичних занять. Спеціально сформовані комплекси прийомів логомасажу та артикуляційних вправ відповідно до місця та характеру порушення артикуляційної моторики.

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі і практичні проблеми спеціальної та інклюзивної освіти у процесі корекційно-педагогічної, діагностико-консультативної, дослідницької та культурно-просвітницької діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування основних теорій і методів логопедії і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

ЗК-4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК-9. Здатність до міжособистісної взаємодії.

СК-4. Здатність планувати та організовувати освітньо-корекційну роботу з урахуванням структури та особливостей порушення мовленнєвого розвитку, актуального стану та потенційних можливостей осіб із особливими освітніми потребами.

СК-7. Здатність дотримуватися вимог до організації корекційно-розвивального освітнього середовища.

СК-8. Готовність до діагностико-консультативної діяльності.

СК-15. Здатність аргументовано відстоювати власні професійні переконання, дотримуватись їх у власній фаховій діяльності.

СК-16. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

СХЕМА КУРСУ**Денна форма**

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин			
	разом	у тому числі		
		лекційні заняття	практичні заняття	семінари, лабораторні заняття, самостійна робота, індивідуальна робота
Змістовий модуль 1. Науково-теоретичний базис логомасажу.				
Тема 1. Логомасаж як засіб формування артикуляційної моторики.	12	2	2	8
Тема 2. Анатомо-фізіологічні основи проведення логомасажу в області органів артикуляції.	12	2	2	8
Тема 3. Неврологічний базис проведення логомасажу в області органів артикуляції.	12	2	2	8
Разом за змістовим модулем 1	36	6	6	24
Змістовий модуль 2. Діагностика порушень артикуляційної моторики у дітей та дорослих та методика проведення логомасажу.				

Тема 1. Типи порушень артикуляційної моторики при яких застосовується логопедичний масаж.	12	2	2	8
Тема 2. Методи діагностика порушення артикуляційної моторики.	12	2	2	8
Тема 1. Правила та умови корекції порушень артикуляційної моторики.	12	2	2	8
Тема 2. Методика формування індивідуальних програм розвитку артикуляційної моторики у дітей.	12	2	2	8
Тема 3. Методика проведення логомасажу у дітей з обмежуючо-руховим типом порушення артикуляційної моторики.	12	2	2	8
Тема 4. Методика проведення логомасажу у дітей з активно-руховим типом порушення.	12	2	2	8
Тема 5. Методика проведення логомасажу у дітей з руховим-регуляційним типом порушення.	12	2	2	8
Разом за змістовим модулем 3	84	14	14	56
Разом годин	120	20	20	80

Заочна форма

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин	
разом	у тому числі	

лекційн і заняття практичні заняття семінарські заняття лабораторні заняття самостійна робота індивідуальна робота

Змістовий модуль 1. Науково-теоретичний базис логомасажу.

Тема 1. Логомасаж як засіб формування артикуляційної моторики.	10	2	8
Тема 2. Анатомо-фізіологічні основи проведення логомасажу в області органів артикуляції.	12	2	10
Тема 3. Неврологічний базис проведення логомасажу в області органів артикуляції.	10		10
Разом за змістовим модулем 1	32	2	28

Змістовий модуль 2. Діагностика порушень артикуляційної моторики у дітей та дорослих та методика проведення логомасажу.

Тема 1. Типи порушень артикуляційної моторики при яких застосовується логопедичний масаж.	10	2	8
Тема 2. Методи діагностика порушення артикуляційної моторики.	14	2	12
Тема 1. Правила та умови корекції порушень артикуляційної моторики.	12	2	10

Тема 2. Методика формування індивідуальних програм розвитку артикуляційної моторики у дітей.	12		2	10
Тема 3. Методика проведення логомасажу у дітей з обмежуючо-руховим типом порушення артикуляційної моторики.	14	2		12
Тема 4. Методика проведення логомасажу у дітей з активно-руховим типом порушення.	14	2		12
Тема 5. Методика проведення логомасажу у дітей з руховим-регуляційним типом порушення.	12			12
Разом за змістовим модулем 3	88	6	6	76
Разом годин	120	8	8	104

РН3. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування, обмеження життєдіяльності у контексті професійних завдань.

РН4. Застосовувати для розв'язування складних задач спеціальної освіти сучасні методи діагностики психофізичного розвитку дітей, критично оцінювати достовірність одержаних результатів оцінювання, визначати на основі їх інтерпретації особливі освітні потреби дітей та рекомендації щодо створення найоптимальніших умов для здобуття освіти.

РН6. Планувати освітньо-корекційну роботу на основі результатів психолого-педагогічної діагностики осіб з порушеннями мовленнєвого розвитку з врахуванням їх вікових та індивідуально-типологічних відмінностей.

РН10. Здійснювати спостереження за дітьми з порушеннями мовлення, реалізовувати логопедичний супровід з урахуванням психофізичних, вікових особливостей, індивідуальних освітніх потреб, можливостей та здібностей.

РН15. Застосовувати у професійній діяльності сучасні універсальні та спеціалізовані інформаційні системи та програмні продукти; бібліотечні ресурси та технології, зокрема електронні; спеціальну апаратуру та інструменти.

РН16. Приймати обґрунтовані рішення з урахуванням цілей, ресурсних і законодавчих обмежень, ціннісних орієнтирів.

Програмні результати навчання

ПОЛІТИКА КУРСУ

1. Необхідність дотримання обов'язкових принципів академічної доброчесності, визначених Кодексом академічної доброчесності в КПУНУ https://drive.google.com/file/d/1W_tRKAqt4kKFyD1zNzR76uxVZY3mUjBV/view та Положенням про дотримання академічної доброчесності <https://drive.google.com/file/d/1nVC6hDHeT4WxNS5c45xybMiWBEVDbGpb/view>
2. Відвідування занять здобувачами вищої освіти є обов'язковою складовою організації освітнього процесу. Про неможливість відвідування занять з поважних причин мають завчасно повідомляти викладача (-ів). Деталі за покликанням:

<https://drive.google.com/file/d/1ZbMN35h-7ZSJBBOVvL2bTCaLtRbcQA86/view>

3. Підтримується креативна ініціатива здобувача (-ів) вищої освіти.

СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ ТА ВИМОГИ

Оцінювання навчальної дисципліни проводиться за результатами поточного та підсумкового контролю.

Форми оцінювання

Оцінка за поточний контроль складається з оцінювання аудиторної та результатів самостійної роботи здобувача, а також індивідуального завдання (виконання та захист тематичної роботи). Підсумкові бали з навчальної дисципліни визначаються як сума балів, отриманих здобувачем протягом семестру та балів, набраних на підсумковому контролі.

<https://drive.google.com/file/d/1ZbMN35h-7ZSJBBOVvL2bTCaLtRbcQA86/view>

<https://drive.google.com/file/d/0B4lW4J1OFZAoLXVNNzg2bFJTRng2ZFjdA0dEV1YmFiQXY4/view?resourcekey=0-CxWUU4B0hXDwe08FZrsfoQ>

Таблиця 1

Таблиця відповідності шкал оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти

Рейтингова оцінка з кредитного модуля (навчальної дисципліни)	Підсумкова оцінка за шкалою ECTS	Рекомендовані системою ECTS статистичні значення (у %)	Підсумкова оцінка за національною шкалою	
			екзаменаційна	Залікова
			відмінно	зараховано
90-100	A (відмінно)	10		
82-89	B (дуже добре)	25		
75-81	C (добре)	30		
67-74	D (задовільно)	25		
60-66	E (достатньо)	10	задовільно	
35-59	FX		незадовільно	не зараховано
34 і менше	F			

Перелік орієнтовних питань до підсумкового контролю	1) Будова периферійного відділу дихального апарату. 2) Функції периферійного відділу мовленнєвого апарату. 3) Особливості мовленнєвого дихання. 4) Особливості фізіологічного дихання. 5) Назвати м'язи антагоністи, що забезпечують вдих і видих. 6) Будова периферійного відділу голосового апарату. 7) Функції голосового апарату. 8) Особливості голосу. 9) Механізми формування особливостей голосу. 10) Назвіть м'язи антагоністи, що забезпечують голос. 11) Будова периферійного відділу артикуляційного апарату. 12) Функції артикуляційного апарату. 13) Назвіть м'язи антагоністи, що забезпечують рухи нижньої щелепи. 14) Назвіть м'язи антагоністи, що забезпечують рухи губ. 15) Назвіть м'язи антагоністи, що забезпечують рухи язика. 16) Назвіть м'язи, що забезпечують рухи язичка. 17) Назвіть пари черепно-мозкових нервів, що забезпечують іннервацію артикуляційного апарату. 18) Назвіть пари черепно-мозкових нервів, що забезпечують іннервацію дихального апарату.
--	--

	19) Назвіть пари черепно-мозкових нервів, що забезпечують іннервацію голосового апарату. 20) Назвіть та опишіть вправи для дослідження рухливості язика. Опишіть симптоми, які вказують на його порушення. 21) Назвіть та опишіть вправу для дослідження рухливості язичка. Опишіть симптоми, які вказують на його порушення. 22) Назвіть та опишіть вправи для дослідження рухливості нижньої щелепи. Опишіть симптоми, які вказують на її порушення. 23) Назвіть та опишіть вправи для дослідження рухливості губ. Опишіть симптоми, які вказують на їх порушення. 24) Назвіть та опишіть вправи для дослідження вдиху. Опишіть симптоми, які вказують на його порушення. 25) Назвіть та опишіть вправи для дослідження видиху. Опишіть симптоми, які вказують на його порушення. 26) Назвіть та опишіть завдання для дослідження орального кінестетичного праксису. Опишіть симптоми, які вказують на його порушення. 27) Назвіть та опишіть вправи для дослідження пальцевого кінестетичного праксису. Опишіть симптоми, які вказують на його порушення. 28) Охарактеризуйте різні види масажу, які застосовують для корекції порушень артикуляційної моторики. 29) Охарактеризуйте дихальні вправи. Опишіть їх у відповідності до ступеня складності при виконанні. 30) Охарактеризуйте умови для проведення логопедичного масажу. 31) Опишіть інструментарій для проведення масажу. 32) Назвіть типи порушення артикуляційної моторики. 33) Опишіть руховий обмежуючий тип порушення артикуляційної моторики. 34) Опишіть активно-руховий тип порушення артикуляційної моторики. 35) Опишіть руховий регуляційний тип порушення артикуляційної моторики. 36) Опишіть чутливий кінестетичний тип порушення артикуляційної моторики. 37) Назвіть артикуляційні позиції базові для формування звуків мовлення. 38) Діагностика та методика формування артикуляційної позицій «Трубочка» при обмежуючо-руховому типі порушення артикуляційної моторики. 39) Діагностика та методика формування артикуляційної позицій «Качечка» при обмежуючо-руховому типі порушення артикуляційної моторики. 40) Діагностика та методика формування артикуляційної позицій «Парканчик» при обмежуючо-руховому типі порушення артикуляційної моторики. 41) Діагностика та методика формування артикуляційної позицій «Парканчик» при обмежуючо-руховому типі порушення артикуляційної моторики. 42) Діагностика та методика формування артикуляційної позицій «Лопата» при обмежуючо-руховому типі порушення артикуляційної моторики.
--	--

	43) Діагностика та методика формування артикуляційної позицій «Гірка вверху» при обмежуючо-руховому типі порушення артикуляційної моторики. 44) Діагностика та методика формування артикуляційної позицій «Язичок вверху» при обмежуючо-руховому типі порушення артикуляційної моторики при наявності зниженого блювотного рефлексу. 45) Діагностика та методика формування артикуляційної позицій «Посмішка» при активно-руховому типі порушення артикуляційної моторики. 46) Діагностика та методика формування артикуляційної позицій «Трубочка» при активно-руховому типі порушення артикуляційної моторики. 47) Діагностика та методика формування артикуляційної позицій «Качечка» при активно-руховому типі порушення артикуляційної моторики. 48) Діагностика та методика формування артикуляційної позицій «Оскал» при активно-руховому типі порушення артикуляційної моторики. 49) Діагностика та методика формування артикуляційної позицій «Парканчик» при активно-руховому типі порушення артикуляційної моторики. 50) Діагностика та методика формування артикуляційної позицій «Лопата» при активно-руховому типі порушення артикуляційної моторики. 51) Діагностика та методика формування артикуляційної позицій «Кішечка сердиться» при активно-руховому типі порушення артикуляційної моторики. 52) Діагностика та методика формування артикуляційної позицій «Гірка внизу» при активно-руховому типі порушення артикуляційної моторики. 53) Діагностика та методика формування артикуляційної позицій «Гірка вверху» при активно-руховому типі порушення артикуляційної моторики. 54) Діагностика та методика формування артикуляційної позицій «Голочка» при активно-руховому типі порушення артикуляційної моторики. 55) Діагностика та методика формування артикуляційної позицій «Посмішка» при руховому-регуляційному типі порушення артикуляційної моторики. 56) Діагностика та методика формування артикуляційної позицій «Трубочка» при руховому-регуляційному типі порушення артикуляційної моторики. 57) Діагностика та методика формування артикуляційної позицій «Качечка» при руховому-регуляційному типі порушення артикуляційної моторики. 58) Діагностика та методика формування артикуляційної позицій «Оскал» при руховому-регуляційному типі порушення артикуляційної моторики. 59) Діагностика та методика формування артикуляційної позицій «Парканчик» при руховому-регуляційному типі порушення артикуляційної моторики. 60) Діагностика та методика формування артикуляційної позицій «Лопата» при руховому-регуляційному типі порушення артикуляційної моторики.
--	---

	61) Діагностика та методика формування артикуляційної позицій «Кішечка сердиться» при руховому-регуляційному типі порушення артикуляційної моторики. 62) Діагностика та методика формування артикуляційної позицій «Гірка внизу» при руховому-регуляційному типі порушення артикуляційної моторики. 63) Діагностика та методика формування артикуляційної позицій «Гірка вверху» при руховому-регуляційному типі порушення артикуляційної моторики. 64) Діагностика та методика формування артикуляційної позицій «Голочка» при руховому-регуляційному типі порушення артикуляційної моторики. 65) Діагностика та методика формування артикуляційної позицій «Язичок вверху» при руховому-регуляційному типі порушення артикуляційної моторики при наявності підвищеного блювотного рефлексу.
Рекомендована література (основна, допоміжна, інтернет-ресурси)	Основна: 1. Архипова Е.Ф. Логопедический массаж при дизартрии / Е.Ф.Архипова. М.: АСТ: Астрель; Владимир: ВКТ, 2008. 20с. 2. Гаврилова Н.С. Порушення фонетичного боку мовлення у дітей. Кам'янець-Подільський: ТОВ «Друк-Сервіс», 2011. 200 с. 3. Ласточкина О. В. Логопедичний масаж: курс лекцій. Навчально-методичний посібник для студентів спеціальності «Корекційна освіта. Логопедія»/ О. В. Ласточкина. Суми: СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2012. 80с. 2. Новикова Е.Ф. Зондовый массаж: коррекция звукопроизношения. Наглядно-практическое пособие. М.: «Издательство ГНОМ и Д», 2000. 496 с. 4. Степашко М.В., Сухостат Л.В. Массаж і лікувальна фізична культура в медицині: підручник. К.: ВСВ «Медицина», 2010. 352 с. Допоміжна: 1. Бадалян Л.О. Детская неврология: Учеб. пособие. М.: ООО «МЕДпресс», 1998. 576с. 2. Кошелевський Р. Основи дитячої рефлексотерапії. Тернопіль: Підручники і посібники, 2007. 248 с. 3. Нейман Л.В., Богомільський М.Р. Анатомия, физиология и патология органов слуха и речи. / Под ред. В.И.Селивёрстова. М.: Гуманит. Изд. Центр ВЛАДОС, 2001. 224 с. 4. Неврологія: підручник / І.А. Григорова і ін.; за ред. І.А. Григорова, Л.І. Соколова. Київ: ВСВ «Медицина», 2014. 616 с. 5. Лопатинська Н.А. Неврологічні основи логопедії. Курс лекцій: навчальний посібник для студентів спеціальності 016 «Спеціальна освіта» / Н.А.Лопатинська. Київ: Видавничий дім «Слово», 2017. 152 с. 6. Ревуцька О. В. (2008). Взаємозв'язок аномалій зубощелепної системи та мовленнєвих порушень у дітей. Наук. часопис НПУ ім. М.П.Драгоманова: 11: 178–182. 7. Ткач О. Використання масажу для подолання дизартричних порушень. Актуальні питання корекційної освіти (педагогічні науки): збірник наукових праць. Вип. 10. / За ред. В.М.Синьова, О.В.Гаврилова. Кам'янець-Подільський: ПП Медобори-2006, 2017. 432 с.

Інтернет-ресурси:

Анатомія та фізіологія з патологією. За редакцією засл. діяча науки техніки України Я.І. Федюка, засл. лікаря України к.м.н. Л.С. Білика, доц. М.Х. Микули

https://shron1.chtyvo.org.ua/Fedoniuk_YaI/Anatomiiia_ta_fiziologiiia_z_patologiiiei.pdf?PHPSESSID=q53ag5p32gtuu6fbvuv0u7kqm2

Гаврилова Н.С. Типи порушень артикуляційної моторики та особливості їх корекції.

<https://aqce.com.ua/vipusk-n8-2017/gavrilova-ns-tipi-porushen-artikulacijnoi-motoriki-ta-osoblivosti-ih-korekcii.html>

Гаврилова Н.С. Класифікація порушень артикуляційної моторики. <https://aqce.com.ua/vypusk-7-t-1-t-2/gavrilova-ns-klasifikacija-porushen-artikulacijnoi-motoriki.html>

Гаврилова Н.С. Методика корекції порушення артикуляційної моторики рухового обмежуючого типу.

<http://www.er.ucu.edu.ua/bitstream/handle/1/1255/>

Гаврилова Н.С. Логопедичний масаж, як засіб корекції порушень артикуляційної моторики у дітей.

<https://aqce.com.ua/download/publications/177/265.pdf/>

Дідкова Л.М. Корекційна робота при стертих дизартрії.

<http://www.enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/16873/Didkova.pdf;jsessionid=2DD5B75161D99F796697B1B3BC69C957?sequence=1>

Мартинюк О.Л. Використання логопедичного масажу в корекції артикуляційних розладів.

<https://vseosvita.ua/library/metodicnij-posibnik-vikoristanna-logopedicnogo-masazu-v-korekcii-artikulacijnih-rozladiv-289391.html>